

Max Manus

Har ikke Norge bruk for helter?

Av Jan A. Pahle, årskull 1924, jeger Milorg D.14.21

Den 27. september ble Max Manus begravet fra Asker kirke. Den norske regjering fant ikke grunnlag for å bekoste begravelsen av en av våre aller største krigshelter med en selsom begrunnelse om ikke å skape presedens. Jeg skal ikke her ta opp noen sammenligning med tidligere personers virke som staten ha funnet verdige til en statsbegravelse. Vi er åpenbart mange som har funnet denne avgjørelse uforståelig, for ikke å si skammelig. H. M. Kongen, forsvarssjefen og utenriksministeren var til stede i kirken, og H. M. Kongens Garde sto æresvakt ved båren, hvilket selvsagt gledet alle oss som var til stede.

Max Manus var, som Gunnar Sønsteby som holdt minnetale over sin venn, innehaver av krigskorset med to sverd, en meget sjelden dekorasjon. De to fikk bl.a. denne orden for en sabotasjeaksjon som i høy grad angår årskullene 1921-25. Ved sprengningen av den nazistiske Arbeidstjenestes registre i mai 1944, utført av Oslo-gjengen, ble NS-justisminister Riisnæs og Quislings planer om mobilisering av de fem nevnte årsklasser (ca. 75 000 mann) til tysk krigstjeneste på Østfronten etter all sannsynlighet helt umuliggjort. Vi, som på denne måten unnslapp tvangsmobiliseringen, har ikke glemt den innsats disse Linge-karene gjorde med største fare for sitt eget liv. Det ville neppe ha vært særlig mange av oss som kunne ha fått oppleve freden i 1945 hvis vi var blitt sendt ut i SS-uniformer under trussel om dødsstraff ved ordrenektelse (Brev av 17. januar 1944 fra Riisnæs til SS-Obergruppenführer Berger). Jeg antar at denne innsats kvalifiserer til betegnelsen heltegjerning.

Man spør seg om denne forsømmelse fra Regjeringen skyldes historieløshet. Eller er det en slags rød tråd til en

annen av våre krigshelter som også ble behandlet uverdigg ved sin død: helten fra Narvikfronten i 1940, den sagnomstuste sjef for 6. divisjon, generalmajor Fleischer, den første general på alliert side som tilføyde Hitlers tropper nederlag. Etter hans tragiske død i Canada i 1942 ble urnen satt ned på Vår Frelsers Gravlund høsten 1945, uten at regjeringen fant det riktig å være representert. I mai 1995, da en byste av generalen, bekostet av Skottlandsbrigaden, skulle reises, avsto myndighetene å reise den på Akershus Festningsområde, som ville vært naturlig. Den ble i stedet reist på Krigsskolen på Linderud 6. mai 1995, uten at man kunne se at Regjeringen var representert den gang heller.

The Times, London for 2.10. hadde en nekrolog over seks spalter om Max Manus. Også i New York Times ble Max Manus omtalt. Det er ikke så mange nordmenn som er blitt en slik ære til del.

Vi er ganske mange som mener at den oppvoksende slekt trenger noen å se opp til.